

KÁVÉESOK LAPJA

IX. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja

17. szám

Kiadó és lejtulajdonos: A Budapesti Kávésok Ipartestülete	Felelős szerkesztő: Dr. Havas Nándor	Szerkesztő: A Budapesti Kávésok Ipartestületének sajtóbizottsága.
Megjelenik: minden hó 1-én és 15-én		
Szerkesztőség: Budapest, VIII. József körút, 38. 1. em. 5. Telefon: József 321-05. Kiadóhivatal: Budapest VIII., Rökk Szilárd u. 31. — Hirdetéseket a kiadóhivatal veszi fel naponta 8-14 óráig.		

Kávéházi bevételek és üzletbérek

— Egy kis statisztika. —

Ez év június havában egy monstre deputációzás folyamán az illetékes miniszterektől felhívattunk, hogy panaszainkat és sérelmeinket adatokkal illusztráljuk. E felhívásnak megfelelően kérdőíveket bocsátottunk ki az ipartestület összes tagjaihoz, abban a reményben, hogy a beérkezett válaszokból a kávéipar helyzetének hűséges tükrét tudjuk a hatóságok elé tárni.

Az iparunkban annyiszor tapasztalt közöny ezúttal is megmutatkozott, mert többszöri felhívásra és sürgetésre mindössze 57 darab, tehát a testület taglétszámának körülbelül egyharmad része érkezett vissza. Ezek közül is egynéhány hiányos, úgyhogy egész pontos eredmények megállapítása lehetetlen.

Mindazonáltal a rendelkezésre álló anyagból ha nem is pontos, de hozzávetőleges képet kaphatunk iparunk helyzetéről. Ez a szempont készítettet bennünket arra, hogy a beérkezett adatokat feldolgozzuk, — ez eredmény így is igen érdekes.

Elsőnek az üzletbéreknek alakulását vizsgáltuk. Egészen a háború előtti, alatti és utána következők helyzetét vizsgáltuk. Természetesen átlagszámok szerepelnek számításainkban, ahol a nagy és kistételek átlaga szolgál irányadónak.

Számításainkat nemcsak az egyes üzletekre vonatkoztatva, de 1 üllőhelyre és 1 m² területre mint egységekre is kiterjesztettük. Mindezek a számítások az előbbiakban szerepelnek.

I. Egy kávéháza eső üzletbér volt:

Év	Bevétel	Üzletbér	Csökkenés v. emelkedés
1914 évben	20.156	20.156	— 0%
1917 évben	20.967	20.967	+ 4.0%
1930 évben	22.478	22.478	+ 11.5%
1931 évben	21.103	21.103	+ 0.5%
1932 évben	17.795	17.795	- 11.7%
1933 évben	15.050	15.050	- 25.0%

Ez a táblázat azt mutatja, hogy a kávéházak a gazdasági leromlás kezdetén az 1930. évben közel 12%-kal fizettek nagyobb bért, mint az 1914 évben, az 1931 évben e többlet még egy fél százalék volt és a csökkenés csak az 1932 és 1933 években indult meg, amikor az összeomlások és katasztrófák már napirrendben voltak.

A helyzetet még szemléltetőbben jellemzi az alábbi összeállítás, mely szerint a számításba vett 57 kávéház közül az 1914 évi bérnél még ma is többet fizet 14 üzlet, az 1917 évi bérnél 11 üzlet, összesen 25 üzlet.

Tehát az összeállításnak több mint 40%-a ma is többet fizet mint az 1914 és az 1917 években.

Még érdekesebb ez a kép, ha a bevételek alakulásával hasonlítjuk a béreket össze. Itt a helyzet annyiban nehezebb, minthogy az 1914 és 1917 évről forgalmi adatok nem állnak rendelkezésre. Itt tehát feltevésekből kellett kiindulnunk és pedig abból, hogy békében a bér a bevétel 10%-a volt. Hímdón kiindulási alapul az 1914. évi bér fizetését vettük. A folyó évi bevételeket az első öt hónap adatainak tizenkét hónapra való átszámítása alapján kapjuk meg, ami a folytonos lefelé menő tendencia mellett előreláthatólag nagyobb, mint a várható eredmény.

E feltételezések mellett a következő számokat kaptuk:

II. Egy kávéháza eső átlagos bevétel:

Év	Bevétel	Csökkenés 1914 óta	Csökkenés 1930 óta
1914-ben	201.560 P	—	—
1930-ban	177.400 P	- 12%	—
1931-ben	140.300 P	- 30%	21%
1932-ben	115.000 P	- 43%	35%
1933-ban	99.100 P	- 51%	44%

Amíg tehát a bevételek az 1914. év óta 51%-kal estek, az üzletbérek csak 25%-kal szállottak alá.

1930 óta a bevételek 44%-kal, az üzletbérek azonban csak 15%-kal csökkentek.

Ha most az üzletbérek és bevételek egymáshoz való viszonyát vizsgáljuk, a következő számokat kapjuk:

Év	Bevétel	Üzletbér	%
1914	201.560	20.156	10
1930	177.400	22.478	12.7
1931	140.300	21.103	15
1932	115.000	17.795	15.5
1933	99.100	15.050	15.2

A különbség az 1914. évi és 1933. évi bérek között 5.2%, ami azt jelenti, hogy az üzletbér terhe ma 52%-kal súlyosabb, mint 1914-ben. Az 1930. és 1933. évek közötti különbség 2.5% = 17%. Vagyis a megcsökkenett forgalom mellett relative ennyivel több üzletbért fizetünk.

Érdekes számokat kapunk, ha ezeket az arányszámokat férőhelyek, illetve a kávéházak területe szerint állapítjuk meg. A bevallások szerint 57 kávéházban kerekken 15.200 üllőhely van, 17.700 négyszög méter területen.

Év	1 üllőhelyre esik bevétel	1 m ² területre esik bevétel	%
1914	756	649.1	10
1930	665.3	571.3	12.7
1931	526.1	451.8	15
1932	432.1	370.2	15.5
1933	371.6	319.1	15.2

Még szemléltetőbben mutatja a bevételek és üzletbérek viszonyát az alábbi csoportosítás, mely az egyes százalékos kategóriákba sorolt üzletek számát tünteti fel az utolsó négy évben:

Arány	1930	1931	1932	1933
1-5	2	1	1	—
6-10	5	5	6	6
11-15	12	9	9	12
16-20	6	10	12	9
21-25	7	8	10	11
26-30	2	3	4	5
31-35	1	4	3	1
36-40	1	1	—	—
41-50	1	—	—	1
51-en felül	—	2	2	3
	37	43	47	48

Amíg tehát 10%-os vagy ennél kisebb bér-összeget 1930-ban 7, 1931-ben 6, 1932-ben 7, 1933-ban 6 kávéház fizetett, a túlnyomó többség bére 11-25% között mozgott.

Azt hisszük, ezek a számok eléggé bizonyítják a kávéházak üzletbéreinek aránytalan súlyosságát, amelyek csökkenése egyáltalán nem tartott lépést a forgalomnak kimutatott csökkenésével.

Tanulmányainkat folytatjuk és a közel jövőben sorra kerülnek a kávéházak egyéb és ugyancsak elviselhetetlennek bizonyult terhei.

Budai kávéházi képek és a Martinovicsék „Jakobita Klubossága”

A Martinovics összeesküvés jellemző tényeit teszik világosabbá azok az adatok, amelyek az összeesküvés idejének budai kávéházi kémkedéseiről szólnak a pesti, budai és óbudai Kávéfőző Társaságok történetét tárgyaló és karácsonyra megjelenő munkámban. A Martinovics-összeesküvés nem az a glóriásfényű dolog, aminek régebben hitték, de nem is az a sötét vállalkozás, amelynek régebbi és újabbkori történetírásunk mutatja. Részt vettek abban kalandorok és álmodozók, rosszhiszeműek és jóhiszeműek egyaránt, mint minden forradalmi mozgalomban. Keserű igazság, hogy Martinovics maga sem volt olyan fenkölt lélek, mint amilyennek hitték régebben. Sok volt a résztvevők között az elesett és ütődött ember is. Viszont az a kormányzat, mely ellen az összeesküvés támadni akart, nem a nemzeti kormányzat volt, hanem a legalacsonyabb eszközökkel dolgozó magyar ellenes irányzat.

Ez a kormányzat a legkormönfontabb kémrendszert szervezte meg a pesti és budai kávéházakban. Az eddigi Martinovics-irodalom például nem tud arról, hogy a pesti, budai és bécsi kávéházi kémhálózat főnöke egy minden hajjal megkent hamisjátékosokból lett kalandor maffia kezében volt. Ennek fejérei sikerült megállapítanunk, hogy a neveszerint már régebben ismert, életkörülményeire nézve ismeretlen Francesco Gotthardi, budai születésű ember volt. Apja mint hegyvidéki svájci „Grison”, azaz graubündeni olasz-francia keverék 1765-ben vándorolt be a tiroli Roveretóból Budára s itt egy Agies Dömötör nevű boszniai kalmárral társult. Fia Francesco 1774-ben pesti polgár és kereskedő lett. Mint ilyen, kávésjogot nyert akkor, mikor már a II. József által felállított kémszervezet feje volt. Mint ilyen pesti Városkapitány, azaz rendőrkapitány, majd városi Senator lett, II. József ugyanis városi Senatoroknak juttatta a kávésjogokat. Ezek rendszeres kémszervezetet létesítettek. Ilyen volt Vity maesser Mátyás pesti városi kapitány is. Ezek mind összekötöttesben voltak a péterváradira származású, Kameniczáról bevándorolt és nevét németesen Kemenitzer-nek író tímar-mesterrel, aki egy Bartien Duchelle nevű züllött billiárdbankosból és későbbi kávésból,

SZENT ISTVÁN CSALÁDI SÖR

1 1/2 literes zárt palackokban

Kőbányai Polgári Serfözde

gyártmánya

Budapesti Központi Általános Tejcsarnok Részv.-Társ
VII, Rottenbiller ucca 31.

Telefon: Aut. 462-63, 462-64, 462-65, 323-07, 338-91 346-68, 350-16.
Sürgőnycim: „Köztelj Budapest”

A főváros kávéházai, szállodái és kávé-méréseinek szállítója. Tojás-osztály.

KÁVÉS URAK UJDONSÁG: FIGYELMÉBE! A „RORANGE” valódi narancsból hideg úton előállított üdítő ital. Rendelje meg, mert T. vendégei már kéri önnél is. Megrendelések a Csillaghegyi Ásványvíz Üzemnél VI. Lehel u. 8/a Tel: 91-0-01, 90-0-72 feladhatók

Mocnik-mustár legyen minden asztalon!

a szintén svájci kalandorból, valamint Giovanni Conti hamisbilliárdbankosból és vándorkávésból, egy Székely nevű magyar színészről, egy Ungwarth Emánuel gróf nevű színházi vállalkozó hamiskártyabankos kalandorból, ennek Spinota nevű olasz felhajtójából valóságos pest-budai színházi és szerencsejátéki házi kémszervezetet létesített. Kemenitler úr pénzén a Tuschl néven szereplő Duchelle és Gotthardi tartották kezükben a budai kémhálózatot. Főbeszűgőjük nemes Tomaneck József pesti ügyvéd volt. Ez ugratta be Duchelle-nek a mai honvédelmi minisztérium helyén állott, hírhedt színházi kávéházban, a „Három Oszlopokhoz” cégérezett kávéházban a szerencsétlen szegény jurátust, Szoláresikot. Ez itt, a kávéházban adta meg a „Jákobita Klubos”-ok titkos jelét, a balkezefejére jobbkeze mutatóujjával rajzolt L betűt. Ez vezette rá az összeesküvés nyomára a Nádort, Sándor Leopold főherceget és juttatta a pesti vén bakó és az egri fiatal bakó tőkéjére a „Klubos”-okat. A most talált adatokat új budai kávéháztörténeti adatokkal egészíti ki Sándor Leopold főherceg iratainak Nályusz Elemér által közölt, Gotthardira vonatkozó, de személyét tisztán nem látó adatokat. Az új adatok között legjellemzőbb az, hogy II. József és II. Lipót valósággal és láthatóan azért sürgetik a pesti és budai kávéházak szaporítását, hogy az álmódosító fecsegők ott suttogjanak, ne lakásaikon. A fecsegőket könnyű volt kihallgatni. Így lett a kávéház az állambiztonság szerve, illetőleg a pest-budai kémszervezet legbiztosabb vadászterülete.

Dr. Bevilacqua-Borsódy Béla.

Lesújtó kritika a cukor, a sör és tejkartelről

Royal Tyler kiadta az elmúlt pénzügyi fél-évre vonatkozó jelentését. E jelentésből különös élel emelkedik ki az a bíráló, melyet a népszövetségi főbiztos a magyar detailkereskedeleme árakkal szemben felel. Azonban a magas árszínvonal eredetét is megadja, amennyiben kiemeli, hogy bizonyos érdekelt-egyeknek sikerült a maguk részére kivételes helyzetet teremteniük. Példákat hoz fel a népszövetségi főbiztos a lehetetlenül magas árakra vonatkozólag s e tekintetben hivatkozik a sör, a tej és a cukor áraira.

A magyar sörgyárak az 1928—32 években 50%-kal kevesebb árpat dolgoznak fel mint azelőtt, az egyéb nyersanyagok világgiaici és magyarországi ára is nagy fokban csökkent, de a sörgyárak nem engednek az árakból. Ennek eredménye lett azután az, hogy a fejenkénti sörfogyasztás az 1926—28 évi 8,2 literrel az 1930—31 években 2,4 literre süllyedt s ugyanezen időszakban a sörtermelés 670 ezer hektoliterről 213.200 hektoliterra ment le, ami természetesen érezte hatását a sörfogyasztási adóban is, amennyiben a kincstár 1926—1927 években még 7,6 millió pengőt vett be ezen a címen s 1931-ben már csak 3,6 milliót kapott. Ha a sörgyárak ésszel dolgoznak és a viszonyok változásával számolnak és saját hasznukat jelentősen leszállítják, akkor a sörtermelés nagyfokú leromlása nem következik be és a kincstár és általában mindenki jobban járt volna.

A földművelésügyi miniszter és a 33-as bizottság roppant kellemetlenül érezhetik magukat azon megállapítások hallatára, melyeket a népszövetségi főbiztos a tejkartelről és általában a kötött tejjgazdálkodási rendszerrel kapcsolatban tesz. A főbiztos részletesen ismerteti jelentésében a jelenlegi tejhelyzetet és azt mondja, hogy a főváros tejfogyasztására vonatkozó hivatalos adatokat nem lehet mérvadóknak venni, mert éppen a rendelet folytán oly mértékben burjánzott el a főváros területére a tejesempészség, hogy ezidő szerint senki sem tudja megmondani hitelesen és pontosan azt, hogy a főváros tejfogyasztása mennyi. Ime az eredmény: a tejjgazdálkodást a kartel kezeibe adták és az egész kérdésben a tejesempész uralkodik. Így jár a kormányzat, ha a legális kereskedelem érdekeinek semmibevevésével old meg olyan nagyfontosságú kérdéseket.

Hattyu gőzmozgó és tehernemű kölcshűző vállalat
Budapest, VII. Klauzál u. 8. Telefon: J. 38-5-58 és 35-8-59
Az ország legnagyobb gőzmozgó üzeme, legmodernebbül berendezvel Legkíméletesebb mosási rendszer

Szomorúak a főbiztos megállapításai a cukorfogyasztással kapcsolatban is. Míg külföldön pengő értékben kifejezve a cukor detailbani ára 48 és 60 fillér között mozog, addig Magyarországon a bankzárlat óta a cukor ára 102 fillérről 130 fillérré emelkedett, aminek magyarzata a cukorfogyasztási adó újabb felemelése. Az eredmény pedig az, hogy a kincstár a felemelt adó ellenére is sokkal kevesebb bevételhez jutott, mint a régi kincstári részesedés mellett. A főbiztos ezt az érvelését kiterjeszti az összes magyar fogyasztási adókra s megállapítja, hogy az államkincstár folyton rosszabbodó helyzetbe elsősorban arra vezethető vissza, hogy a fogyasztási adók emelésével folyton újabb és újabb fogyasztási rétegek esnek ki. A detailkereskedeleme panaszainak egész sorát a népszövetségi főbiztos, sajnos megerősíthette s így most már el kell várnunk, hogy a magyar kormány levonja-e az okszerű következtetéseket a felidézett helyzetből.

(B. Sz.)

HIVATALOS RÉSZ

TANONCISKOLAI BEIRATÁS.

Ertesítjük a t. Kartárs urakat, hogy tanonciskolánkba az 1933—34 iskolaévi beiratásokat 1933 szept. 11, 12, 13. és 14-én az iskola termében naponta 10—12 óra között tartjuk meg. Az első ízben iratkozó tanoncok születési anyakönyvi kivonatukat, az utolsó évi iskolai bizonyítványukat és tanoncszerződésüket hozták magukkal. Volt tanítványaink pedig csak az „Évvégi értesítő” könyvükkel iratkozhatnak be. Azok a tanulók, akik még nincsenek szerződöttve, főnöküktől nyilatkozatot hozzanak, hogy munkahelyükön mint próbaidős tanoncok vannak alkalmazva.

A beiratásoknál semmiféle díjat nem szedünk.

Budapest, 1933 aug. 15.

Mészáros Győző s. k.,
a Budapesti Kávésok Ipartestülete és a felügy. biz. elnöke

Marton József s. k.,
a kávészakirányú tanonciskola igazgatója.

Tisztelt Kartársak!

Ujabbban sokfelől panasz érkezett hozzánk amiatt, hogy a kávéházi főpincérek túlnyomó része a fizetés alkalmával a szokásos borralvalókat az árakba betudják és ily módon a fogyasztott cikkek megállapított áránál nagyobb összeget mondanak be. Így p. o. egy 60 filléres feketénél 80 fillért számítanak, sőt tekintet nélkül az egy társasághoz tartozó személyek számára a borralvalót minden egyes fogyasztás után külön számítják fel.

Kétségtelen, hogy ez az eljárás a kávéházak látogatását aránytalanul megdrágítja és alapot ad azoknak a panaszoknak és kritikáknak, melyek a mai rendszer megváltoztatását sürgetik.

Mint hogy ipartestületünk elvi állásfoglalása szerint a mai viszonyok közepette územinkben rendszerváltoztatást nem kívánunk, felkérjük összes Kartársainkat, figyelmeztessék főpincéreiket arra, hogy a borralvaló a vendég önkéntes szolgáltatása lévén, annak összegét csak a vendég jogosult megszabni. A fizetés alkalmával mindenkor csak a fogyasztott cikkeknek az árlapon foglalt árát számításk fel, annál is inkább, mert az ilyen hozzászámítások adott esetben az árdragítási eljárás megindítását vonhatja maga után.

Figyelmeztessék a főpincéreiket arra, hogy amennyiben e felhívásunk ellenére további panaszok érkeznének hozzánk, kénytelenek leszünk a rendszerváltozás megvalósítását napirendre tűzni.

Budapest, 1933 aug. 22.

Kartársi üdvözléssel:

Dr. Havas sk., főjegyző. Mészáros sk., elnök.

Budapesti Jégárusító rt.

VI. Jász ucca 100. Tel.: 920-04.

Szállít minden mennyiségben vidékre is műjeget.

T. 843-39.
Ifj. Grünwald Mór Ferenc József rakpart 6.
Üveg és porcellán

KOLÉNYI KORNÉL

konzervgyár, Budapest

Cég alapítva 1879. Telefon: 32-3-00.

JAMJEI ELSŐRANGUAK!

Kajsínbarack-iz minőségben felülmulhatatlan!

Kapható:

Budapesti Kávésok Aruforgalmi Rt.
Budapest, VIII. József krt. 38. Tel: 39-2-77.

H I R E K

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

Szeptember 5-ig megfizetendő a harmadik negyedévi házbér második részlete.

Szeptember 6-ig megfizetendő a nem átalányozott és zenét nem tartó kávéházak vigalmi adója.

Szeptember 10-ig tartoznak az adóközösség tagjai szeptember havi fényüzési és forgalmi adó-átalányukat megfizetni.

Szeptember 11, 12, 13, 14 tanonciszkolai beiratások.

Szeptember 15-ig fizetik a fényüzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek.

Szeptember 20-ig befizetendő az általányozott és zenét tartó kávéházak vigalmiadója.

Szeptember 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti, külön és rokkantellátási adó.

A Magyar Kávésipari Évkönyv VIII. évfolyama megjelent.

A ruhatári szerződések megkötése esedékes.

Tanonciszkolai beiratások. E helyen is felhívjuk tanoncartartó kartársaink figyelmét, hogy a tanonciszkolai beiratások az 1933—34. évre szeptember hó 11, 12, 13. és 14-ik napjain tartatnak meg. Az iskolai tanítás szeptember 15-én kezdődik. Figyelmeztetjük érdekelt kartársainkat, hogy a törvény értelmében a tanonc iskolázatásáért a tanoncartartó mester felelős és így saját érdekükben gondoskodjanak arról, hogy tanoncaik beirattassanak és az iskolát pontosan látogassák.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia az eddigi tanfolyamok mintájára szeptember hó 15-én nyitja meg új 5 hónapos tanfolyamát alkalmazottak és más egyének részére. Tantárgyak: könyvvitel, (átírómódszerek is), mérlegelmélet, levelezés, számtan, kereskedelmi és közzgazdasági ismeretek. Tanítás hetenként négyszer fél 7-től 9-ig. Záróvizsgák és végbizonyítványok. Beírási díj 6 pengő. Jelenkezés az igazgatóságnál V. Alkotmány ucca 11. szám I. em. (Telefon: 20-5-47.) Tájékoztató a kapusnál is kapható.

A kávéház készszázótvén esztendő jubileuma. A bécsi kávéosok a napokban készülnek megünnepelni a legendás kávéház jubileumát, amelyről véleményük szerint a bécsi kultúra függ. A hagyomány szerint Bécsbe Kara Mustafa csempészte be a kávéfogyasztás szenvedélyét. — A kávéháztulajdonosok azért elhatározták, hogy a nagyvezérnek szobrot állítanak a Ringen. Az első kávéházat Koltcsitzky Ferenc állította fel, aki mint a megszállott Bécs egyik legügyesebb kémje, többször átészótt a török táboron és ott költsölte meg a „fekete nedű” örömeit.

Étolaj

francia, arachidból (zöldkeresztes) minden utóíz nélkül 1 és 5 kg-os kannákban kapható

Bpesti Kávésok Aruforgalmi Részvénytársaságnál
Telefon: József 392-77. VIII. József krt. 38.

Málnaszörp

utóprémesentes elsőrendű áru, garantált 65 cukortartalommal (kötés esetén) folytatolagos átvétel mellett kilogrammonként P 1.60
kötés nélkül kilogrammonként P 1.65
Bpesti Kávésok Aruforgalmi Részvénytársaságnál
Telefon: József 392-77. VIII. József krt. 38.

Dákó krétára

(eredeti mülhendorf) kaptunk behozatali engedélyt. Vásárolható (12 drb) P 1.20
Bpesti Kávésok Aruforgalmi Részvénytársaságnál
Telefon: József 392-77. VIII. József krt. 38.

Kristály forrásvíz legyen mindennapi italod!

Jó forgalom + tisztes haszon = Franck pöttyé!

**Pálpusztai sajt,
Heller doboz emmentali,
Derby sajt**
Kávéházakban
nélkülözhetetlen

27 millió a tavalyi idegenforgalmi eredmény. A főváros Idegenforgalmi Hivatala statisztikát készített az 1932 évi eredményről. Az adatok igen figyelemreméltóak. Az összeállítás szerint a múlt esztendőben 190.593 idegen 528.082 éjszakát töltött fővárosunk szállodáiban és penzióiban. Magánlakásokban 86.824 idegen szállt meg. A megjött számítások szerint a szállodai és penziói vendégek az elmúlt évben 19.327.801 pengőt költöttek, míg a magánlakásokban megszállottak 6.947.126 pengőt, a vásári vendégek és filéres vonatok utasai pedig kereken 810 ezer pengőt. Együttvéve tehát több mint 27 millió pengő bevétele volt a fővárosnak az idegenforgalomból. A magyar vidék az idegenforgalomból 2,2 millió pengő bevételre tett szert. Ezek az adatok örvéndetes javulás képét mutatják, mely a folyó esztendőben az eddigi jelek szerint, lényegesen több, nem csak azért, mert az idén számos nemzetközi jellegű esemény és tanácskozás volt Budapesten, hanem főleg azért is, mert a megindított propaganda munkája célirányosan halad. A haladás természetesen csak a múlt állapotaihoz viszonyítva szép, mert attól még messze vagyunk, hogy azt a tényleges idegenforgalmi erőtlenséget látjuk, melyet a főváros a maga szépségeivel és pártját ritkító fürdőinek egészségi fontosságánál fogva megérdemel.

Leégett egy négyemeletes kávéház Oslóban.
Az Alt-Heidelberg kávéház a mára virradó éjszaka leégett. A kávéház négy emelet magas volt, egyik emeleten vendéglő, egy másikon színház és szórakozóhelyek voltak. A puszító tűz alig egy óráig tartott.

A fagyalt túndóklése és bukása. A háború után néhány ügyes olasz érkezett Budapestre és a város legforgalmasabb pontjain arattak a Gelateria Italiana felirátú helyiségekben. Folyt a pénz — akkor még volt a közönségnek — és mikor ősszel csomagolni kezdtek és vitték magukkal a jó pénzeket, nem egy volt közöttük, ki a nyár folyamán 20—30 ezer pengőt kereset tisztán. Elutazás előtt nem feledkeztek meg arról, hogy a háztulajdonossal a szerződést megkötötték egy, két, sőt három évre és így biztosítsák maguknak a nyári hónapokra a helyiséget, mely egész télen zárva volt s csak a legkritikább esetben adták el bérletbe. Később újabb és újabb olaszok jöttek, már a forgalmasabb mellékutaknak is meg volt az olaszja.

De a valódi olaszok mellé az áloaszok olyan tömege sorakozott, hogy ezt a túltengő fagyaltárutást az idej nyár már válságba jutatta és a fagyaltszalonok kereset helyett ráfizetéssel dolgoztak. Kezdődött azzal, hogy az április, május — a legkevesetértő fagyaltszalonon, mert ekkor még nincs gyümölcs — szokatlanul hideg volt. Alighogy párnápra kimelegedett, jött a sok, olesó gyümölcs, a fagyalt legadázabb ellenfele. És jött a mindennél nagyobb ellenfél: a közönség üres zsebe, mely a fagyaltfogyasztást felére csökkentette. A nyár hátralévő része, — ha bármily meleg lesz továbbra is — a multakért kárpótlást nem nyújthat, mert a magvaváló szilva, szőlő, de legfőképpen a görögdiónyev kegyelemfőfőst ad a fagyaltknak.

A további ráfizetésekkel menekülendő, a fagyaltszalonoknak fele, sőt talán több mint fele, máris bezárt. A helyiségek felszabadultak és ellentétben az előző évekkel, egyik se sietett lefoglalni a jövő szezónra. Valamennyi azonnal kiadó. Kérdés, hogy az idej fagyalt dekonjunktura okulásul szolgál-e majd jövőre azoknak, akik nem okulás az idej fagyaltkrachon, széjjelneznék már most a városban: hol van még az az istenáldotta hely, amelyen a párhónapi fagyaltszalon idején pénzt lehet keresni. Jó lesz azonban, ha ezeket a helyeket nem most, hanem a tél végén foglalják le, mert ha a jövőben a fagyaltszalonok szaporodása az előző évekéhez igazodik, rö-

Világítson tükrörel! Tükrőlámpáim használata mellett 30% árammegtakarítást nyer. Falitükrök és azok javítása galvanikus úton, 15 évi jótállással Üvegcsiszolás, edzés, üvegfestészet, üvegezés és képerketés legolcsóbb és legszilárdabb kivitelben

LIGETI LÁSZLÓ üvegtechnikai műintézet, Bpest, VIII. József-u. 23. Telefon: 32-1-08.

vidésen oda jutunk, hogy több lesz a fagyaltárutás, mint a fagyaltfogyasztó.
(Magyar Élelmiszer Ujság)

Nem hűtlen az a feleség, aki minden délután kávéháza megy. Egy lipótvárosi textilkereskedő válóper indított rövid házasság után felesége ellen és közös megegyezéssel a törvényszék előtt ki is mondták a választ. A feleség azonban utólag 120 pengős tartásdíjat követelt azzal, hogy az elválásba csak azért egyezett bele, hogy elkerülje a szomszédok és háztartási alkalmazottak pletykáit. A férj az összeg megfizetését megtagadta és arra hivatkozott, hogy felesége mindennap a kora délutáni órákban a kávéháza ment, ahonnan csak este jött haza. Az asszony bebizonyította, hogy a kávéházaiban csak rokonaival és barátinóval találkozott. Ott nem kacérkodott és nem kötött ismeretségeket és uszonája nem kerül többé másfél pengőnél. A törvényszék az (asszonynak megítélte a tartásdíjat azzal az indoklással, hogy a kávéház nem tekinthető oly helynek, melynek látogatása a jó erkölcsökhöz utközne.

Nem engedélyezték a díjtalan beiktatást a távbeszélő szaknévsorba. Jelentették, hogy az Ipartestületek Országos Központja kérelemmel fordult a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy az eddigi kedvezőtlen tapasztalatok alapján engedélyezze a díjtalan beiktatást távbeszélő szaknévsorba. Az iparosok szerint ugyanis a távbeszélő hivatalos kiadású szaknévsora nem lehet a fizető hirdetőik jegyzéke, mert ezzel a szaknévsor olyan hiányos lesz, hogy az nem alkalmas a közönség tájékoztatására. A kérelemre most érkezett le a válasz, amely elutasító. A kisiparosok nézete szerint maga az élet és a fokozott méretű visszaesés a szaknévsor fizető hirdetői közt, ezek fogják az illetékeseket más belátásra bírni.

Lesz megállapodás az áruházi kérdésben?
Az áruházak élelmiszerkereskedése körül megindult nagy küzdelem a szembenálló felek barátságos tárgyalásai következtében, elült. Az áruházak egyfelől, a nagy és kiskereskedelem, másfelől — tudvalevőleg — megállapodás tervezetét fogadtak el, mely szerint egy esztendőre békét kötnek. Az áruházak ebben a tervezetben kötelezték magukat, hogy a jövőben beszerzési árak nem a saját beszerzési árakat, hanem egy központi fagyalt részletes beszerzési árakat veszik s olyan haszonkulccsal fognak dolgozni, mely egy központi részletes haszonkulcsnak megfelelő.

Ez a tervezet a szembenálló feleket kielégítette s most már csak az volt hátra, hogy az összes áruházak ennek a megállapodásnak vessék alá magukat. Ez meg is történt a Párisi Nagy Áruház kivételével, mely a maga részéről azt hangsúlyozta a tárgyalások során, hogy áruházának minden osztálya külön elszámolási test lévén, nála nem áll meg az, mint más áruházaknál, hogy az élelmiszerek árának lenyomásával akvirálja a vevőt azon célból, hogy más osztályának forgalmát emelje s így a saját beszerzési ár alapján maradjon meg, de viszont hangsúlyozottan jelenti ki, hogy tisztességtelen versenyt nem támaszt az élelmiszerkereskedőknek.

Az eredeti megállapodás tervezet minden egyes pontját — kisebb és nem a küzdelem súlypontját érintő módosításokkal — a Párisi Nagy Áruház is magáévá teszi. A tárgyalások a kamara kebelében folynak s a jelek szerint a szembenálló felek mégis meg fogják egyezni egymással.

Tilos az önkéntes osztályismétlés a tanonciskolában. A középiscolában — mint ismeretes — a kultuszminiszter már 1930-ban megtiltotta fegyelmi és tanulmányi okokból az önkéntes osztályismétlést. Most a vallás- és közoktatásügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetemben szükségesnek vélte a rendelet kiterjesztését az iparos- és tanonciskolákra is. A rendelet megoklása szerint fontos okokból a kereskedelmi és oktatási érdek, hogy a tanoncok közül mindazok, akik arra képességet mutatnak, a tanonciskolának ne csak egy-két osztályát, hanem lehetőleg valamennyi felmenő osztályát elvégezzék. Ezért a miniszter rendeletben felhívja az ország valamennyi tanfelügyelőjét, értesítsék mihez tartás végett a kerületükbe tartozó valamennyi iparos- és kereskedőtanonciskola igazgatóságát, hogy osztályismétlésre csak olyan tanone utasítható, aki a tanév végén két tárgyból megbukott. Semmiféle más érdekből, tehát a tanonctartó mesterek vagy főnökök kérésére sem engedhető meg, hogy a tanone megismételje azt az osztályt, amelyet már sikeresen elvégzett.

Kell-e az üzemben dolgozó feleséget biztosítani? A férj üzemben működő feleség a férj közös jövedelmében osztozó üzletlász, aki még akkor sem tekinthető biztosításra kötelezettnek, ha munkájával tanoncot vagy más biztosításra kötelezettet pótol, mert nem a munkaviszonyból álló jövedelméért, hanem közös haszonra dolgozik. Viszont ebből következik, hogy a férj sem lehet feleségének munkavállalója, még akkor sem, ha az iparigazolány megszerzéséért tanszerződéses viszonyban van, mert biztosításra kötelezett munkaviszony házastársak között csak szinleges lehet.

Franciaországban mérséklék az üzletbéréket. Az erről szóló új törvény most lépett életbe. Csak az az iparos kérheti a bíróságnál a mérséklést, aki a bérszerződést 1932 július elseje óta kötötte meg. Az is kérheti, aki a bérbeadó kérése és a bíróság döntése folytán 1925 közpe óta felemelt házbért fizet. A törvény nem szabja meg, hogy mi az üzletnek és a műhelynek méltányos és elfogadható bére. Ennek eldöntése a bíróságra van bízva. Ha a felek nem tudnak megegyezni, akkor kerül sor az ítéletre. A törvény szerint a bérbeadó is kérheti a feltűnően alacsony bérek méltányos emelését.

Idegenforgalmi kongresszus Svájcban. Svájc első idegenforgalmi kongresszusa a múlt napokban folyt le Zürichben. Propaganda-kiállítás meg előadásorozat egészítette ki. Sorsolást is rendeztek, amely egyrészt a nagyobb propaganda anyagi eszközeit szaporítja, másrészt svájci gyógy- és üdülőhelyekre juttatja el a szerencsés nyerőket. Lesznek szabadjegyek mindenfelé közeledő esztendőre, továbbá weekend- és fürdővendégségre. Különösen értékes volt a programnak az a része, amely közlekedési, klimatológiai és balneológiai, továbbá kultúrpropaganda-kérdések sokfelé kapcsolataival foglalkozott ritka alapossággal.

Fegyelmi büntetés az ipartestületben. A férfiszabó ipartestület egyik előjárósági tagja hanyag volt. Három ízben maradt el az ülésről igazolás nélkül. Az ipartestületi szék elé idézték. A szék kimondta, hogy nem méltó a közbizalomra és ezért előjárósági tisztségétől megfosztották.

Németország idegenforgalma. A berlini Idegenforgalmi Tanulmányi Intézet további sülyledést mutat ki Németország idegenforgalmában. Berlin 19%; az északnyugati nagyvárosok 14%; a nyugatiak 15%; a délnémetvárosok 23—12% apadást mutatnak pl. a múlt hónapban.

Leszállnak a szállóárak. Az S. H. V., a svájci szállók egyesülete olyan jelentést adott ki, amely szerint a szállók árait újra csökkentették s a tavalyihoz képest 10%-kal apadtak a minimál-árak. De a legnagyobb és a közepárak csökkenése elérte a 30—40%-ot is. Mivel azonban ma a vendég a legjobbat is csak a minimál-árakat hajlandó fizetni, a szállók nagyrésze átlag-költségeit sem tudja fedezni. Tőkekamatozásra legtöbbször már gondolni sem lehet. Ebben a szezonban nyári helyeken a szerényebb házak 7—9 frankot kértek teljes penzióért, a közepes 10—14, az elsőrangú ház 15—18 frankot. Ezek már a háború előtti árak.

Ha a házbán hiba van, vagy kártérítés vagy bérmeéskléls jár. A bérbeadó a felek erre irányuló külön kikötése nélkül is a bérlemény szerződésszerű használhatósága érdekében szavatossági kötelezettség terheli. A bérlemény ebből fakadó jogai pedig az adásvételi szerződés szabályainak megfelelően akár a szerződésileg kikötött bér leszállítására, vagy annak fizetés alóli időleges felfüggetlésére, akár pedig a bérleti szerződés nem teljesítéséből eredt kárnak a megtérítésére irányulnak. Azonban a vevő ezeket a jogokat csupán vagylagosan gyakorolhatja. Ellenben nem követheti azt, hogy a bérterher is leszállíttassék, másfelől, hogy a bérbeadó egyúttal a kárnak vagy az elvont haszonnak a megtérítésére is köteleztessék, amely a bérbeadó teljesítési kötelezettségének a megsértéséből eredt. (Kúria VI. 6056—1931. Térti. 1933. V. 4.)

Döry-pusztai csemegesajt
a legrégebben bevezetett márka.

Hórváth István galvanizáló üzem.

Budapest, VIII. Mária uca 11. Tel.: 36-1-73.
Kromoz, ezüstöz és nikkelez kávéházi szervizeket. Pontos és olcsó kiszolgálás.

Goldstein Ignác

csillárüzem és villanyberendező-vállalata. — Speciális kávéházi és vendéglői berendezés. — Motorok. — Villanyegők.

BUDAPEST, VII., KAZINCZY U. 53.

Telefon: 428—35, 344—57.

Gázvilágítás- és rechaud-karbantartást vállalkozunk havi bérletben!

Csutor József Budapest, I., Fehér Sas u. 2. I., Attila körút 43

FIGYELEM! Papírszalvetta 30x30 cm. 1000 db.-ként. P 1.54
 Papírszalvetta kicsi 1000 —.80
Budapesti Kávésok Áruforgalmi Részvénytársaságánál,
Budapest, VIII., József körút 38. Telefon: 39-2-77.

Budapesti Kávésok Áruforgalmi Részvénytársasága

Budapest, VIII., József körút 38. Telefon: 39-2-77.

- Kéri igen t. vevőkorát, hogy alanti árjegyzéseit figyelembe venni sziveskedjék. Kimmers minőségeket nem tartunk, áraink a létező legjobb minőségekre vonatkoznak.
- Szardellagyűri 10 halas, Arrigoni gyártmány —.86
 - Szardínia portugál, elsőrendű minőség 6 halas ládával P —.69
 - Szardínia portugál, elsőrendű minőség 6 halas doboz, vételnél P —.72
 - Olivaj, valódi olasz kg-ként P 2.90
 - Málnaszörp II. rendű, kötés esetén kg P 1.48
 - Málnaszörp, legprimább, utóprésmentes sucusból, kötésnél kg-ként P 1.60
 - Méz II. rendű kg-ként P 1.05
 - Méz garantált pergettét, világos akácmez, elsőrendű kg-ként P 1.20
 - Franck-kávé 1/2 tekerésben kg-ként P 1.24
 - Csokoládé, prima minőségű főzőcsokoládé kg-ként P 3.35
 - Tunkmassza kg-ként P 2.80
 - Mandula (sós mandulához) óriás-szemű lapos láda vételnél kg-ként P 5.90
 - Mandula (sós mandulához) óriás-szemű lapos, kimérve P 6.30
 - Mazsola, minőség szerint kg-ként 1.90 pengőtől
 - Jam, Kolényi-féle barack, málna, ribizli és meggy kg-ként P 1.78

Árainkban a forgalmiadó befelfoglaltatik, vidéki szállításhoz díjmentes csomagolás.

Ipari tisztviselő. A pincemester, akinek a hátsókőre a pincének és a benne levő boroknak kezelésére, azok be- és kiszállításának ellenőrzésére és a munkások felügyeletére terjed ki, nem kereskedelmi, avagy műszaki természetű szellemi tevékenységet, hanem az iparossegédi munkakörbe tartozót fejt ki. (Kúria 1932 június 23. P. II. 1921—1930.)

Iparos ügyekben csak szakképzett iparos lehesen bírósági szakértő. Az iparosérdekképviseletek felterjesztéssel fordultak az igazságügyminiszterhez, amelyben azt kérik, hogy a kézműipari ügyekben eljáró bíróságok csak ipartestületi tagokat, tehát szakképzett iparosokat hívhassanak meg szakértőnek. A felterjesztés kéri az igazságügyminisztertől annak elrendelését, hogy az ipartestületek 3 évenként állítsák összes azoknak az iparosoknak névjegyzékét, akik megbízhatósági és szakzszerűségi okokból alkalmasak a szakértői tisztség ellátására és hogy ennek alapján a járásbírók vagy a törvénytörvényszék elnöke csak azt hívhassa meg iparosgyben szakértőnek, aki a bíróság ítéletére megállapított ezen listákban szerepel.

A táppénzes OTI betegek jelentkezési kötelezettsége. A munkásbiztosítási joggyakorlat szerint a biztosított az orvosnál való jelentkezését elmulasztotta, ezáltal gyógyulásának késleltetését idézte elő, a M. F. XVIII. 2101-7931—11. táblai ítélet szerint táppénz igényre nem jogosult s tőle a szolgáltatandó táppénz megvonható.

Ha a közkereseti társaság a társtagok kilépése folytán egyéni céggé alakul, a cégtulajdonos egyént új iparjogosítvány váltására kötelezni nem lehet. Közkereseti társaság iparüzése esetén ugyanis az iparjogosítvány a cég nevére szól, de a 78.000—1923. K. M. sz. rendelet 109. paragrafus szerint az iparjogosítvány szövegében a társtagok kilépése folytán egyéni céggé alakul, nevezetesen, ha a társtagok közül megmaradt egy tag a korábbi cég alatt kívánja tovább vezetni a most

már egyéni üzletet, az idézett rendeletszakasz második bekezdésében foglaltakat kell megfelelően alkalmazni, tehát az iparjogosítványt a bejelentett változásnak az ipari nyilvántartásban való feljegyzése mellett csupán záradékolni kell s a cégtulajdonost új iparjogosítvány váltására kötelezni nem lehet. Az eredeti iparjogosítványra vezetett záradék kizárja azt, hogy az iparüző személye tekintetében kétféle támadhasson s ezért azokban az esetekben, amikor egy vagy több társtag kilépése folytán a társas ipargyakorlás helyébe egyéni ipargyakorlás lép, nem volna más eljárás megközelíthető, mint amit azokban az esetekben kell követni, amikor az ipart egy vagy több társtag kilépése után is társas viszonyban folytatják. (69.069—1927. K. M.)

Ipartestületek illetékességé. Az 1885. évi Pénzügyi Közlöny 36. számában közzétett 1881. évi 59.809. számú pénzügyminiszteri körrendelet 2. bekezdése állapítja meg, hogy az ipartestület részére az illetékdíjjegyzék 85. tétele 2. pontjának utolsó bekezdése szerint az ipartestületet személyes illetékmentesség illeti meg.

Rövidesen megjelenik csokoládérendelet. A csokoládégyártás az utóbbi időben nagyon haladt, a fogyasztás emelkedett s Magyarországon a csokoládé összetételének, valamint forgalombahozatalának kérdése — bizonyos közegészségügyi tilalmaktól eltekintve — mind a mai napig nincs szabályozva. A csokoládégyártó és az azt feldolgozó szakkörök, valamint az érdekelt kereskedők, a fűszeresek, cukorkások stb. már régóta panaszolják, hogy ezen a téren nagy a bizonytalanság és a rendezetlenség folytán alkalmuk van a zavarosan halászni és illojális versenyt támasztani azoknak, akik súlyny árut hoznak szép csomagolásban forgalomba. A Budapesti Kereskedelmi és Iprkamara és az érdekelt szakkörök már régóta leszögezték azokat az elveket, amelyek alkalmasak volnának e téren rendet teremteni, azonban a memorandumban lefektetett követelésük, illetve a csokoládé forgalombahozatalának végleges rendezése mind a mai napig hivatalosan a kormányhatóságok részéről nem történt meg. A földművelésügyi minisztérium — amint értesülünk — elkészítette a csokoládé és kakaó-rendeletet, amelyet Kállay Miklós dr. földművelésügyi miniszter az élelmiszer törvény felhatalmazása alapján ad ki a közeli napokban.

Gázvilágítás- és rechaud-karbantartás. Kartársainknak érdeke, hogy rechaudjaik és egyéb gáztűzhelyeik, vagy melegítőik kifogástalanul működjenek. A gázművek ugyan kiküldenek hiba esetén szerelőt, de ez mindig késedelmes és körülményes. Ajánljuk tehát, hogy vegyenek igénybe egy megbízható karbantartási vállalatot, mely olcsó havi bérletben állandóan rendben tartja gázszerelvényüket. — Mint ilyent, ajánlhatjuk Csutor József céget (I. Fehérsás u. 2 és I. Attila krt. 43.), amely évek óta számos iparunkbeli üzemnek tartja rendben a szerelvényeit, a legteljesebb megelégedésre.

A kávéházi közönség legkedveltebb esemegyéje a PUSZTADÓRL.

Mustár sokféle van, de évtizedes tapasztalat szerint vendégeinket akkor szolgáljuk ki legjobban, ha a közismert jóízű, tiszta szőlőmagból készített Moeznik-mustárt tartjuk, mely a legdrágább francia és belga mustárokkal is egyenrangú.

„Hattyú” Gőzmosó- és fehérenműködésző vállalat (Bp., VII., Klauzál u. 8.) a legmodernebbül újonnan berendezett üzemével, mindenben a legkedvezőbb feltételek mellett áll kartársaink rendelkezésére.

Zwaek-likörgyár elsőrangú gin-t, vermoutheot és whisky-t hoz forgalomba, melyet bármely külföldi hasonló itallal egyenértékűnek ajánl a kartársak szíves figyelmébe. Fenti három cikk sok külföldi márkánál még jobb is. Mixeléshez is páratlanok.

Márványból
 épületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat minden színben a legolcsóbb árban készít
KRONEMER DAVID márványipari üzem.
 Budapest, X. Szállás ucca 44. Telefon: 48—9—83

FIGYELJÜNK! PIATN K. NÁNDOR ÉS FIAI BUDAPEST
 magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára. Óvakodjunk az utánzásoktól!
Magyar Játékkártyagyár R.-T.
PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI
 Budapest, VII., Rottenbiller ucca 17
 Telefon: J. 31 0—63, J. 45—3—71.
 Alapítva 1824.

HAGGENMACHER
 Nem hiszlek

Kantós testvérek Rt.
 festő, mázó és tapétázó iparüzem
 Budapest, VI. Horn Ede u. 5. Tel.: 19-4-51 18-5-23
 Kávéházak, szállodák, éttermek festő, mázó és falkárpit munkáit művészi kivitelben végezzük.

Az eredeti **SIDOL** fém-, ablak- és márványtisztításra a legalkalmasabb!
 Götzl Lipót „SIDOL” vegyitermékek gyára R.-T.
 Telefon: 96-6-86 és 96-8-27.

A legkiválóbb sörkülönlegesség **Szent István Porter sör**
 a Polgári Serfözde gyártmánya

Dreher Beer
Bak Sör

MALÁTA-PEZSGŐ-SÖR
 A. HOGYHA MINDIG ISSZA EGÉRSÉGÉT S PÉNZT EGYRE SZÉTT JUTALOMKÉNT KAPJA VISSZA. GYÁRTJA A FŐVÁROSI SÖRFÖZŐ R.T. KÖBANYÁN.

Kávés ne tartson
 élelmi- és gyarmatárucikkéket raktáron napi szükségletét nagybani áron, legelsőrendű minőségben, naponként díjmentesen házhoz szállítja
Budapesti Kávésok Áruforgalmi Rt.-sága
 VIII., József krt. 38. Telefon: 392—77.
 Vidékre rendszeres postacsomag szállítás.

TORLEY PEZSGŐ GRAND VIN

JILEK M. BÉLA
 speciális ellenőrző pénztárak javítóüzeme
 Budapest, V., Honvéd u. 38. Tel.: 25-4-58.
 Pontos, lelkiismeretes munka.

Ney Simon szobrász. Budapest, Thököly út 133. — Telefon: 97—7—52.
 Vállal kávéházi átalakítási munkálatokat. Szobrász, márvány, stukkó és műkö munkákat.
 Készítette Gelért szálló, Széchenyi fürdő és New York kávéházat — Kávéházi terrasz munkálatok készítője.